

Přečti si:

Charakteristika a význam zeleniny

- významná složka lidské stravy
- vysoká výživná hodnota zeleniny, především pro obsah vitaminů a minerálních látek
- prevence i léčení některých chorob; zelenina obsahuje nestrávitelné vlákniny a různé další látky působící např. antibioticky proti škodlivým mikroorganismům nebo pomáhají odstraňovat škodlivé okyselení lidského organismu způsobené masitými a moučnými pokrmy a cukrem)

Rozdělení zeleniny

- Podle délky vegetace na rostliny
 - jednoleté** - většina pěstovaných druhů zeleniny
 - dvouleté** - mrkev, petržel, salátová řepa a jiné kořenové zeleniny
 - vytrvalé** - chřest, křen, reveň, rebarbora
- Podle doby potřebné pro vytvoření konzumních částí na zeleninu
 - s vegetační dobou 4 - 10 týdnů** (ředkvičky, raná mrkev, červená řepa, raný salát, rané kedlubny); salát a kedlubny mají celkovou vegetační dobu delší, zkracuje se však předpěstováním sadby;
 - s vegetační dobou 3 - 4 měsíce** (cibule, jarní česnek, rané brambory, středně rané odrůdy mnoha druhů zeleniny);
 - s vegetační dobou kolem 6 měsíců** (okurky, rajčata, zimní zelí, pozdní mrkev, pozdní kedlubny, další druhy zeleniny a brambor, u kterých byly vyšlechtěny pozdní odrůdy);
- Podle toho, jaká část rostliny se konzumuje nebo podle charakteristického znaku, na zeleninu
 - cibulovou** (cibule, česnek, pár)
 - kořeninovou** (bazalka, kopr, saturejka)
 - kořennou** (celer, černý kořen, mrkev, pastinák, petržel, ředkvičky, ředkev)
 - košťálovou** (brokolice, kapusta, kedluben, květák, zelí)
 - listovou** (pekingské zelí, salát, salátová čekanka, špenát)
 - plodovou** (okurky, paprika, rajčata a různé tykve)
- Podle nároků na hnojení na zeleninu
 - velmi náročná**, pro kterou je nutné hnojit půdu hnojivou organického původu (košťálová zelenina, plodová zelenina, celer);
 - středně náročná**, pěstovaná v půdě druhý rok po hnojení organickými hnojivy (kořenová zelenina, kedlubny);
 - málo náročná**, pěstovaná v půdě třetí, případně další rok po organickém hnojení (cibuloviny, luskoviny).

Způsoby pěstování zeleniny na zahradě

Zajímavý ekologický i ekonomický způsob pěstování zeleniny na zahradě představují smíšené porosty. Respektují se v nich např. obecné zásady střídání plodin podle délky vegetace, nároků na živiny, hloubky kořenového systému a náchylnosti k chorobám.

Skizeň a uskladnění zeleniny

Zelenina se sklízí buď postupně, nebo jednorázově.

Při postupné sklizni se vybírají rostliny vhodné pro rychlou spotřebu nebo prodej. Současně se vytvoří prostor pro dorůstání zbylých rostlin a u plodové zeleniny pro tvorbu dalších plodů. Postupně se vytrhává např. raná mrkev, sklízí se hlávky salátu, plody okurek, rajčat apod.

Jednorázově se sklízí hlavně druhy zeleniny určené pro uskladnění a konzervaci. Sklízí se tak kořenová zelenina pro uskladnění, pozdní zelí, brukev apod.

Doba sklizně závisí na pěstované zelenině, na záměrech pěstitele a způsobu pěstování.

Technika sklizně se liší podle dané plodiny a určujeme ji podle zkušeností a úvahy, jak co nejšetrněji a nejúsporněji získat konzumní části rostlin.

Zelenina se často konzervuje sušením, nakládáním do octa, soli, sterilováním v různých nálevech, mléčným kvašením a hlavně zmrazováním.

Zapiš do sešitu:

Zelenina

Významná složka lidské stravy, má výživnou hodnotu, obsahuje vitamíny a minerály.

Druhy zeleniny:

cibulová (cibule, česnek, pár)

kořeninová (bazalka, kopr, saturejka)

kořenová (celer, černý kořen, mrkev, pastinák, petržel, ředkvičky, ředkev)

košťálová (brokolice, kapusta, kedluben, květák, zelí)

listová (pekingské zelí, salát, salátová čekanka, špenát)

plodová (okurky, paprika, rajčata a různé tykve)

Zelenina se **rozmnožuje** hlavně semeny nebo plody, méně často jinými částmi rostlin, např. cibulemi (kuchyňská cibule), cibulemi rozdělenými na stroužky (česnek), řízky (křen a chřest) nebo částmi rozdělených trsů (reveň). Brambory se množí oddenkovými hlízkami.

Semena a plody jsou osivo